

LAAT BARABBAS VRIJ

Johannes Passion

Heinrich Schütz

In Passione Domini

Juan de Anchieta

Het is de ironie van de geschiedenis dat Luther, die zijn kerkhervorming doorvoerde om aan de uitwassen van het katholicisme een halt toe te roepen en die een tegenstander was van het zingen of dramatiseren van het passieverhaal, beschouwd kan worden als geestelijk vader van de kerkelijke richting waarin de gezongen passie tot grote bloei kwam. Met Bach bereikte de Passion haar hoogtepunt, maar reeds enkele generaties daarvoor werden door **Heinrich Schütz** de eerste vastberaden schreden op het pad van het gezongen lijdensverhaal gezet.

Schütz, in 1585 geboren in Köstritz en in 1598 als muzikaal talent ontdekt door landgraaf Moritz von Hessen, deed een belangrijk deel van zijn muzikale vorming op in het zeer katholieke Italië, waar hij in 1609 in Venetië leerling werd van Giovanni Gabrieli en in 1611 zijn *Il primo libro de madrigali* zag uitgegeven. In 1613 keerde hij naar Duitsland terug. In 1628 – 1629 volgde een tweede verblijf in Venetië om bij Monteverdi te studeren.

Ondanks deze katholieke Italiaanse invloeden kan Schütz beschouwd worden als een door en door lutherse Duitse componist, die in zijn lange muzikale

loopbaan (hij werd 87 jaar oud en bleef tot op hoge leeftijd componeren) vooral geestelijke muziek het licht deed zien.

In dit programma brengt het **Alkmaars Cantate Koor** uit zijn *Geistliche Chormusik* uit 1648 het motet *Verleih uns Frieden Genädiglich*. Dit stuk, waaruit door zijn intensiteit zowel ontredding, berusting als hoop spreekt, markeert het einde van de dertigjarige oorlog die Duitsland verwoestte.

De *Johannes Passion*, die Schütz in 1666 op tachtigjarige leeftijd componeerde is in zijn *responsoriale* vorm een doorontwikkeling van de monodische passie zoals die tot in de vijftiende eeuw werd uitgevoerd. De teksten van de evangelist, van Christus en andere personen zijn nog monofon gezet, maar de *turbæ* (de muzikale interventies van volk, hogepriesters en soldaten) zijn vierstemmig polyfoon. Een polyfone *Eingang* (*Das Leiden unsers Herren Jesu Christi*) en *Beschluß* zijn toegevoegd. De passie wordt a capella door het Alkmaars Cantate Koor uitgevoerd, waarbij leden van de *Capilla del Palacio* de solistenrollen voor hun rekening nemen.

Tegenover deze lutherse vorm van de passie plaatsen we in dit dubbelconcert het werk van de Bask **Juan de Anchieta**, die een eeuw eerder in Spanje verbleef aan het hof van de *Reyes Católicos*, de katholieke koningen Ferdinand en Isabella die de Moren uit Spanje verdreven.

Van zijn hand brengt de **Capilla del Palacio** een aantal passiemotetten uit het *Cancionero de Segovia* van omstreeks 1500. In de Spaanse traditie, waar de mystiek van het lijden overheerst, is de vertelling ondergeschikt

aan de symboliek van de attributen van het lijden. Het kruis wordt hierbij in al zijn wreedheid gepositioneerd als symbool van hoop, maar ook spijkers, doornenkroon en azijn vinden hun mystieke transcendentie. Hoe dan ook leidt het lijden tot verlossing.

Capilla del Palacio

De *Capilla del Palacio* is opgericht door Adrián Rodríguez Van der Spoel om een impuls te geven aan de authentieke uitvoering van oude (polyfone) Spaanse muziek. De *Capilla* bestaat uit acht klassiek geschoolde zangers die voor het merendeel van Spaanstalige afkomst zijn. Om de kern van de muziek zo dicht mogelijk te benaderen en de authenticiteit van de muzikale uitvoering te bevorderen wordt gezongen in oorspronkelijke notatie.